

Людвиг СЕЛИМСКИ

Шльонски университет в Катовице

selimski@wp.pl

**КЪМ ВЛАШКИЯ КОМПОНЕНТ В БЪЛГАРСКАТА
АНТРОПОНИМИЯ: 65 ФАМИЛНИ ИМЕНА**

Ludwig SELIMSKI

University of Silesia in Katowice, Poland

**ON THE WALLACHIAN COMPONENT IN BULGARIAN
ANTHROPONYMY: 65 SURNAMES**

The origin, word-building structure and semantics of 65 surnames, which are considered a Wallachian component in the Bulgarian anthroponymy, are analyzed. Most of them (42 surnames) are derived from Romanian lexical units. And 9 surnames are based on borrowings from Hungarian; other 9 surnames – on (Old)Bulgarian / (Pre)Slavic loan-words, and 5 surnames – on Turkish loans in Romanian.

We assume that they are a Wallachian component, because they have some structural features, that are characteristic of the Romanian language, and above all certain word-formative suffixes: *top/tor* for nouns of agents (*Кройторов*); for diminutive nouns: *el/el* (*Сурджелов*), *ейк/eic* (*Сокурейков*), *ик/ic* (*Йониковски*, *Радочиков*); *уц/уџ* (*Кавуџов*); for augmentative nouns *ой/oi* (*Маргоевски*).

Ключови думи: фамилно име, словообразуване, семантика, заемка, наставка.

Keywords: surname, word-building, semantics, borrowing, suffixe.

На влашкия елемент в българската антропонимия обръща внимание най-напред С. Младенов (1901), а след него Г. Вайганд (Weigand 1921), но най-много ЛИ и ФИ тълкуват с помощта на румънския език С. Илчев (1969) и Н. Ковачев (1995). За отбелязване са от методологично гледище и статиите на Д. Гамулеску (1974) и И. Дуриданов (1976), както и няколко статии на С. Иванчев от 70-те г. на ХХв. В предговора към последната си книга (1988) М. Сл. Младенов обръна специално внимание върху заключението му, че в антропонимията процесите са протичали в една „неделима в лингвистично отношение територия“ на север и на юг от р. Дунав, а извода, че „двете антропонимични системи [българската и румънската] трудно биха могли да бъдат изучавани независимо една от друга“, оцени като „принципно методологическо начало на антропонимичните проучвания“ (Младенов 1988: 7).

Споменаваме само предшествениците, върху чиите трудове сме се опирали в нашите опити в тази област – 20 и няколко статии, някои преиздадени

в авторски сборници (2006а; 2007; 2012; 2016) и монография (2006б) върху ФИ от СЗБ, където най-вече е съсредоточен влашкият елемент.

Тук представяме 65 ФИ, които в монографията (2006б) не са обхванати. Те не са просто пропуснати. Не са включени за анализ, защото не се хвърлят в очите от пръв поглед, не са изключително от СЗ ареал и/или не тъкмо от бившия Видински окръг.

СЗ ареал сме изучавали и на място, а сред източниците на занимаващите ни имена първо място заемат трудовете на С. Илчев (1969) и Н. Ковачев (1995), които се привеждат и заради наложителни на някои места допълнения или/и поправки в тях.

Следващият източник – най-голямото ни предимство пред всички предшественици, е достъпният ни от 2003 г. Компютърен архив (съкр. КА¹).

Изложението следва по азбучния ред на анализираните фамилни имена.

1. Белигов(а) – 1926 г., **2** (1 ж, 1 м); **СЗ** 1: Вд 1; **ЮЗ** 1: Сфг 1. Относно произхода срв. рум. ФИ *Beligă*, от *beligă* ‘лико от влакнодайно растение’ (Jordan 1983: 59).

2. ФИ от *бозър ‘бозаджия’ или **бузър* ‘майски бръмбар’?

2.1. **Бозаров(а)** – 1907 г., **46** (25 ж, 21 м); **СЗ** 9: Лч 6, Пл 3; **ЮЗ** 36: Сфг 36; Чужб 1. Илчев 81², Правец (Бт) смята „от диал. **бозър* ‘бозаджия’“. Понеже за него нямаме данни, предполагаме, че е с хиперкоректно правописно *о* вм. *Бузаров* (2.3), или поради асоциация с *боза*.

2.2. **Бозарски(а)** – 1914 г., **6** (4 ж, 2 м); **СЗ** 6: Вц 6. С хиперкоректно правописно *о* вм. *Бузарски* (2.4), или паралелно на *Бозаров* (2.1) с наст. *ски* вм. *ов*.

2.3. **Бузаров(а)** – 1911 г., **5** (3 ж, 2 м); **СЗ** 1: Лч 1; **ЮЗ** 4: Сфг 4. Относно произхода му срв. рум. ФИ *Buzar(i)u*, от *buzàr* ‘майски бръмбар’ (Jordan 1983: 92). В основата на срещаното в Олтения *Buzar(iu)* се предполага рум. *buzàr* ‘дърва или камъни от двете страни на огън, върху които се слагат пътни дърва’, образувано с наст. *ar* от *buză* ‘1. устна; 2. ръб, край, периферия; 3. острие на нож’ (Zăbavă 2010: 136) или ‘пън, върху който се слагат дърва за поддържане на огъня’ (Cioarănescu, nr 1232).

2.4. **Бузарски(а)** – 1907 г., **27** (14 ж, 13 м); **СИ** 3: Гб 3; **СЗ** 24: Вц 24. Паралелно на *Бузаров* (2.3), с по-разпространената в западния ареал наст. *ски*.

3. ФИ от *брегаруш / *брагоруш ‘бозаджия’

3.1. **Брегарушев(а)** – 1935 г., **4** (2 ж, 2 м); **СЗ** 4: Вц. От прозв. според занятие, подобно на *Брагарушев*, което Илчев 87, Ор, извежда „от диал. *брагаруш* ‘бозаджия’ (рум. *brăgăruș*)“. Срв. рум. ФИ *Brăgaru*, от *brăgar* ‘бозаджия’ (Jordan 1983: 78).

¹ КА = База данни от компютърен архив-картотека на фамилните имена у българите през ХХ век в Центъра за българска ономастика „Професор Николай Ковачев“ при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ във Велико Търново. Данните, приведени след тези по КА, са по Илчев 1969.

² Най-често привежданата препратка (Илчев 1969) съкращаваме на (Илчев).

А как да обясним гласната *e* в *Брагарушев*, ако то е от същото *брагаруш*? Ако явлението е фонетично, **брагаруш* би се променило в **бръгаруш/брагаруш*, а не обратно (за третирането на неударено *e* в новоселския говор вж. Младенов 2010: 37–44). Замяната на *a* в първата сричка с гласна *e* трябва да е психологически обусловена – свръхстарателно *e* на мястото на *ъ* или *a* (за рум. *ă*).

3.2. **Брагорушев(а)** – 1932 г., 4 (1 ж, 3 м); СЗ 1: Вц 1; ЮЗ 3: Пд 3. С погрешно *o* в м. *Брагарушев* (за него вж. Илчев 87).

4. **Бурикова** – 1923 г., 3 (3 ж); ЮИ 1: Яб 1; СЗ 1: Вц 1; ЮЗ 1: Сфг 1. От прозвище от новосел. *бурѝк* ‘пъп; връх (на пръст)’ (Младенов 2010: 216). Срв. рум. ФИ *Buric*, от *buric* ‘пъп’ (Constantinescu 1963: 224; Iordan 1983: 89; Zăbavă 2010: 122), ‘прозвище на дребен човек’.

5. **Бъзоев(а)** – 1924 г., 4 (3 ж, 1 м); СЗ 4: Вд 4. Илчев 96, Вд, смята „вм. Бързоев“. Относно произхода срв. рум. ЛИ *Băzoi*, с афереза от *Abază*, название на абазко/абхазко племе (вж. Constantinescu 1963: 179, 193, s.v. *Vazu*). Срв. и рум. ФИ от прякори на базата на междуметия, като *Băzu* и *Băzoi* и сродното с тях нарицат. *bîză* ‘буболечка’ (Zăbavă 2010: 129), както и рум. *bîzoi* ‘3. оса’, от което у Й. Йордан няма ФИ.

6. ФИ Гургански и Горганов

6.1. **Гургански(а)** – 1900 г., 7 (2 ж, 5 м); СИ 1: Сс; СЗ 6: Вц. Според Илчев 145, Вц, „навярно сродно с Горуганя“ – прозвище, което отбелязва в с. Разлива (Бт), но не тълкува (Илчев 139). То е с редуцирано *o* (> *y*) от същата основа, както и *Горганов* (6.2).

6.2. **Горганов(а)** – 1902 г., 14 (6 ж, 8 м); СЗ 12: Мт; ЮЗ 2: Пд. От един и същи произход, както рум./молд. ФИ *Gorgan/Горгън*, от диал. *gorgân* ‘могила, възвишение’ (Iordan 1983: 228; Еремия, Косничану 1974: 95).

7. ФИ Дежев и Дежов

7.1. **Дежев(а)** – 1934 г., 6 (3 ж, 3 м); ЮИ 6: Бс 5, СтЗ 1. Основата му е от рум. ЛИ/ФИ *Dej, Dejeu* или *Deju*, от унг. *Dezső*, представляващо съкращение от лат. ЛИ *Desiderius*, от което е рум. *Disiderie* (Constantinescu 1963: 41, 44; Iordan 1983: 169). Едва ли се отнася за стари умалителни като **Дежъ*, **Деже*, **Дежа*, от имена като *Десимир*, *Десислав* и т.н. (Пэтруц 1980: 254).

7.2. **Дежов(а)** – 1931 г., 6 (2 ж, 4 м); ЮИ 3: Бс 3; СЗ 2: Вц 2; ЮЗ 1: Сфг 1. Паралелно на *Дежев* (7.1), без преглас в наставката.

8. **Деженаров(а)** – 1901 г., 3 (2 ж, 1 м); СЗ 1: Мт 1; ЮЗ 2: Сфг 2. Относно основата срв. рум. ЛИ *Dejenariu*, производно от *Dezső*, унгарска форма от лат. *Desiderius* (Constantinescu 1963: 41, 44).

9. **Думбаров(а)** – 1907 г., 59 (26 ж, 33 м); СИ 1: Гб 1; СЗ 27: Вд 2, Вц 23, Пл 2; ЮЗ 31: Пд 31. Срв. рум. ФИ *Dumbăr*, от унг. *Dombor* „rîntece, burtă“ (Iordan 1983: 185), т.е. ‘корем, тумбак’.

10. ФИ Живетов и Жуветов

10.1. **Живетова** – 1907 г., 2 (2 ж); СЗ 2: Вд 2. То е с преглас на **y* (> *u*) в позиция след *ж* в м. *Жуветов* (10.2).

10.2. **Жуветов**, липсващо у Илчев и в КА, се среща във Видин. Съответства на рум. (Олтения) ФИ *Juvete* (Zăbavă 2010: 160), от нарицат. *juvète* ‘1. дребна риба; 2. разг. закачливо именуване на олтенците’, свързвано с грц. γουβίδι/γωβίος ‘риба попче’ и т. н. (Vineanu 2009: 472). Относно значението срв. *Рекинов*, от прякор на базата на рум. *rechin* ‘акула’ (Selimski 2015: 97–98), *Шаранов*, от прякор *Шарàна* (Илчев 552).

11. Жигалов(а) – 1929 г., **19** (9 ж, 10 м); **СЗ** 19: Вц 18, Пл 1. Отбел. в Бърдарски геран (Вц). Срв. рум. нарицат. *jigălă* ‘гвоздей извит на върха и нажежен, с който се пробиват чибуци’, от укр. *жигало* (DLRM 436). Според Й. Йордан се среща у българи в Румъния (Jordan 1983: 267), но едва ли е прав, като извежда *Jigalov* от „бълг. *Джигаров*, с *p > л*“, та макар и, както добавя, „под влияние на (рум.) *jigălă* etc.“

12. Зорилов(а) – 1925 г., **100** (60 ж, 40 м); **СИ** 7: ВТ 2, Гб 5; **СЗ** 16: Вц 11, Лч 2, Пл 3; **ЮЗ** 75: Бл, Пз 7, Пд 57, Сфг 5, Сф 5; Чужб 2. За произхода му срв. рум. ФИ *Zorilă*, от „*zorilă* ‘баснословно животно от приказките; име на мъже на шега’, или по-скоро формация с наст. *ilă* от глагола *zori*, в смисъл ‘който бърза’“ (Jordan 1983: 500). Но ако у Й. Йордан това е глаголят *a zori* ‘бързам, давам зор’, произведен от пер.-тур. *zor* (БЕР 1: 654; Cioreanescu, nr 9516), трябва да вземем под внимание и мъж. ЛИ *Zorilă*, произв. от омонимното *a zori* ‘ззорява се’ (Constantinescu 1963: 415), заето от стб. зоря, зоря, срв. рум. *zòri* мн. ч. ‘1. зора; 2. разсъмване’ и бълг. *зори* (Cioreanescu, nr 9518); срв. и нарицат. рум. *zorilă* ‘звезда зорница’. Най-после не е за пренебрегване и ЛИ **Зорил**, отбелязано 4 пъти на СЗ, извеждано „от *Зòp(o) + ил*“ (Ковачев 1995: 238).

13. Ицанова – 1990 г., **3** (3 ж); **СИ**: Гб; **СЗ** 2: Вц. У Ковачев (1995) липсва ЛИ **Ицан*. Относно произхода на основата срв. рум. *ițan* ‘(рядко) название на някои планинци’ (DLRM 397), от което няма у Jordan 1983 рум. ФИ **Ицан*.

14. Йониковски(а) – 1921 г., **3** (1 ж, 2 м); **СЗ** 3: Вц 2, Лч 1. С наст. *ски* от РодИ **Йоников(ц)и*, базиращо се върху липсващо у Илчев, но отбелязано на СЗ ЛИ *Йоник*, „от *Йон + ик*“ (Ковачев 1995: 259), ако не направо върху влашко **Ионика*, за което срв. рум. *Ionică*, с умалит. суф. *-ică* от *Ion* (Constantinescu 1963: 81, 86; Ionescu 1975: 175; Jordan 1983: 259).

15. Кавуцов – 1920 г., **1** (1 м); **СЗ** 1: Вц 1. С наст. *уџ* от *căuï* ‘плашило, караконджо’. Срв. рум. ФИ *Sau*, тълкувано като „вариант на *căuï* ‘въображаемо същество, с което плашат децата’“ (Jordan 1983: 103).

16. ФИ Каракалянов и Каракаланов

16.1. **Каракалянов(а)** – 1929 г., **12** (7 ж, 5 м); **СИ** 2: Дч 2; **СЗ** 10: Пл 10. От рум. ФИ *Caracaleanu*, с наст. *eani* от СелИ *Caracal* (Jordan 1983: 99).

16.2. **Каракаланов(а)** – 1912 г., **3** (1 ж, 2 м); **ЮИ** 1: Кж 1; **СЗ** 2: Пл 2. С депалатализация на *л’ (> л)* от *Каракалянов* (16.1).

17. Каручарски(а) – 1923 г., **4** (2 ж, 2 м); **СЗ** 4: Вц 4. С наст. *ски* за словообразователна адаптация на изходното рум. ФИ *Căruceriu*, *Căruceru*, от *cărucer* ‘колар, каруцар’, образувано с наст. *er* от *căruță* ‘кола, каруца’ (Jordan 1983: 107), с преглас на *e (> a)* в позиция след *ч* или частично „побългаряване“

– застъпване на наст. *ep* с наст. *ap*. Едва ли е възникнало на българска почва – деривацията с наст. *ap* от *каруца* би била без алтернация *ц ~ ч*, както при *кацър* (от *каца*).

18. Клочитова – 1936 г., **1** (1 ж); **СЗ** 1: Вц 1. От влашк. *клочит* ‘развален (за яйце)’ (Младенов 2010: 241), от рум. нарицат. *clocit* ‘развален (за яйце); излюпен, измътен (за птица)’ (БЕР 2: 473), макар че у Iordan 1983 липсва ФИ **Clocit(u)*.

19. ФИ от рум. *codaş* ‘опашкар; бедняк’

19.1. **Кодашка** – 1938 г., **3** (3 ж); **СЗ** 3: Вц 3. Срв. рум. *codaş* ‘1. опашкар; 2. бедняк’, макар че у Iordan 1983 липсва ФИ **Codaş*.

19.2. **Кодашки(а)** – 1927 г., **4** (1 ж, 3 м); **СЗ** 4: Вц 4. С редукция (**o > y*) вм. *Кодашки* (19.1).

20. Корабянов – 1921 г., **1** (1 м); **СЗ** 1: Пл 1. Срв. рум. ФИ *Corăbianu*, с наст. *anu* от МИ *Corabia* (Iordan 1983: 146).

21. Корачева – 1922 г., **2** (2 ж); **СЗ** 1: Вд 1; **ЮЗ** 1: Пд 1. Срв. рум. ФИ *Coracea*, *Coraci*, от унг. *kórács* ‘вид лешояд’ (Iordan 1983: 146).

22. Корнаков – 1987 г., **6** (6 м); **ЮИ** 2: Яб 2; **СЗ** 1: Пл 1; **ЮЗ** 3: См 1, Сфг 2. Срв. рум. ФИ *Cornac*, от нарицат. *cornac*, тълкувано като ‘*gădaşcă*’ (насекомо) (Iordan 1983: 147), т.е. ‘бръмбар сечко-бечко’.

23. Костянов(а) – 1920 г., **12** (5 ж, 7 м); **СЗ** 5: Вц 5; **ЮЗ** 7: Бл 1, Кд 1, Пз 4, Сфг 1. Срв. рум. ФИ *Costean(u)*, извеждано от *Coste(a)* или/и *Costa*, а те на свой ред: първото – от грц. *Kostea(s)*, срв. и бълг. *Косте*; второто – от грц. *Kosta(s)* или/и унг. *Kosztá* (Iordan 1983: 150).

24. ФИ Краев и Краевски

24.1. **Краев(а)** – 1889 г., с честота **2637** из цялата страна, Илчев 275 обосновава с ЛИ **Крайо**, „съкрат. от *Краислав* и преосмислено по *край*“. По данни у Ковачев (1995: 287) ЛИ *Краислав* е излязло от употреба, а *Крайо* е на изчезване. А понеже ЛИ *Крайо* се среща предимно на СЗ (21 пъти от общо 37), възможно е ФИ *Краев* при власите (и арумъните) да се базира върху нарицат. **край/краи*, от рум. *crai* ‘крал, княз; водач на кукерите; гуляйджия, женкар’ (заемка от южнослав. *краль*), както рум. *Crai(u)* (Iordan 1983: 155) и молд. *Краю* (Еремия, Косничану 1974: 102).

24.2. **Краевски(а)** – 1896 г., с обща честота **291**, най-вече на **ЮЗ** (139) и на СЗ (131). За това при него в повечето случаи се отнася може би за рум. *crai* (< бълг./сръб. *краль*) в основата (24.1).

25. Кройторов(а) – 1902 г., **6** (4 ж, 2 м); **СЗ** 2: Вд 2; **ЮЗ** 4: Сфг 4. От деятелно остар. *кройтър* ‘шивач’, от рум. *croitor* ‘крояч, шивач’, образувано с наст. *tor* от глаг. *croi*, *croesc*, заемка от бълг. *кроя* (Младенов 1951: 1093, под *крой*). То е документирано с пример от *Летоструй* (1875: РРОДД 220; Rusek 1996: 103; Cioranescu, nr 2595). Срв. рум. ФИ *Croitoru*, от *croitor* (Iordan 1983: 158; Zăbavă 2010: 46, 110).

26. ФИ от рум. *lat* ‘широк’

26.1. **Латиков(а)** – 1908 г., **2** (1 ж, 1 м); **ЮИ** 1: Хс 1; **СЗ** 1: Вц 1. Срв. рум. мъж. ЛИ *Latica*, от *lat* ‘широк’ (Constantinescu 1963: 307–308). Срв. рум. ФИ

Latu, от „*lat* или/и бълг. *Лато*“ (Jordan 1983: 273), свързвано с ЛИ *Златьо* или *Латин* (Илчев 298).

26.2. **Латов(а)** – 1904 г., **109** (56 ж, 53 м); **ЮИ** 3: Сл 1, Хс 2; **СИ** 1: Рс 1; **СЗ** 33: Вд 4, Вц 13, Мт 8, Пл 8; **ЮЗ** 72: Кд 2, Пз 13, Пк 1, Пд 3, Сфг 39, Сф 14. Илчев 298, Рс, мотивира с ЛИ *Лато*, Световрачане (Сф), уж „успоредна форма на *Латьо* с твърдо окончание“, което извежда „а“ от *Златьо* с изпусчане на з; б) съкрат. от *Латин*“. Но и тук поради значителното преобладаване на СЗ и ЮЗ ареал на разпространение трябва да имаме предвид молд./рум. ЛИ/ФИ *Látu/Latu*, от *lat* ‘широк’ (Constantinescu 1963: 307–308; Jordan 1983: 273), ако и двамата цит. автори да препращат и към „бълг. *Лато*“.

26.3. **Латовски(а)** – 1900 г., **60** (39 ж, 21 м); **СИ** 1: Гб 1; **СЗ** 57: Вц 38, Лч 3, Пл 16; **ЮЗ** 2: Сфг 2. Илчев 298, Рс, го извежда от същата основа, както и *Латов* (26.2). Но и тук ареалът на поява – почти изключително СЗ – свидетелства за връзка по-скоро с молд./рум. ЛИ/ФИ *Látu/Latu*, отколкото с бълг. *Златьо* или *Латин*.

26.4. **Латоева** – 1920 г., **1** (1 ж); **СЗ** 1: Вд 1. С рум. наст. *oi(u)* от същата основа, както и *Латов* (26.2), макар че у Й. Йордан няма рум. ФИ **Lătou*.

27. ФИ от рум. *mîndru* ‘мъдър’

27.1. **Мандровски** – 1974 г., **1** (1 м); **СЗ** 1: Вц 1. С наст. *овски* за словообразователно и морфологично приспособяване на рум. ФИ *Mîndru*, от ЛИ *Mîndru* (Constantinescu 1963: 324), или от прилаг. *mîndru*, „което в стария език означава ‘мъдър, вещ, способен’“ (Jordan 1983: 311), заемка от стб. *мѣдрѣ*.

27.2. **Мандроев(а)** – 1906 г., **4** (2 ж, 2 м); **СЗ** 4: Вд 4. Липсва у Илчев, който отбел. в Ново село (Вд) ЛИ **Мандрой**, считано за „разширено от рум. *Mîndru* ‘хубав’“ (Илчев 319). То е с наст. (рум.) *oi(u)*, с хиперкор. *a* за **ъ*, застъпващо рум. *î*. Рум. ЛИ *Mîndroiu* се смята актуално (Constantinescu 1963: 324).

28. **Маргоевски(а)** – 1920 г., **21** (9 ж, 12 м); **СЗ** 15: Вц 15; **ЮЗ** 6: Сфг 6. Илчев 321 го обосновава с нелокализ., а у Ковачев непотвърдено ЛИ **Маргой**, „разширено от Марго (1)“, смятано „съкрат. от Маргарит“. За произхода срв. рум. ФИ *Margoiu, Mărgoiu*, от *Marga* (Jordan 1983: 292, 299), у автора с препр. и към бълг. *Маргой*.

29. **Мариоров(а)** – 1896 г., **5** (4 ж, 1 м); **СЗ** 5: Вд 5. Срв. рум. ФИ *Mărioara*, умалително от *Maria* (Constantinescu 1963: 102; Jordan 1983: 300).

30. **Ондоров(а)** – 1897 г., **6** (3 ж, 3 м); **СЗ** 6: Вц 6. Срв. рум. ФИ *Ondor*, „от унг. *Andor* ‘Andrei’“ (Jordan 1983: 343).

31. **Попин(а)** – 1910 г., **19** (6 ж, 13 м); **СЗ** 19: Пл 19. Срв. рум. ФИ *Popină*, от нарицат. *popină* ‘movilă; grădiște’ ‘могила’ (Jordan 1983: 375).

32. **Пъдянов(а)** – 1929 г., **4** (1 ж, 3 м); **СЗ** 4: Вц 4. С редуцирано **a* (> *ъ*) в м. *Падянов*, идентично с рум. ФИ *Padeanu*, с наст. *eani* за ЖитИ от МИ *Padea* или/и *Padia* (Селимски 2005а: 125; Селимски 2007: 132).

33. **Радочиков(а)** – 1973 г., **14** (11 ж, 3 м); **СИ** 4: Гб 4; **СЗ** 10: Вц 10. С хиперкор. **о* в м. **у* от известното в **същия ареал** *Радучиков* от влашко ЛИ, с

плеонастичен умалит. суфикс (= рум. *ic*, *-ică*), прибавен към готово умалително, рум. *Răduc(ă)*, *Răducu*, макар че не е отбел. рум. **Răducic(ă)*, срв. Селимски 2006б: 138.

34. Радулескова – 1902 г., **1** (1 ж); **СИ** 1: Дч 1. С наст. *ов* за адаптация от рум. ФИ *Rădulescu*, от *Radul* с наст. *escu*, а в мн. ч. и като МИ *Răduleşti* (Jordan 389). Отбелязано е в Олтения (*Zăvadă* 2010: 94).

35. Рамбой, липсващо в КА и у Илчев 1969, е отбел. в с. Драгоил (Сф). Срв. рум. ФИ *Ramba*, *Rambă*, *Rimba*, свързано с глагола *a se rîmboi* ‘кривя се’; *Rîmboiu*, *Rîmbu*, от *rîmboi*, вариант на *drîmboi* (Jordan 1983: 387, 395), от което е бълг. *дръмбой* ‘вид свирка’ (ПРОДД 118), *драмбой* ‘дрънкалка, брънкало’ (БЕР 1: 420).

36. Рашенов(а) – 1907 г., **9** (5 ж, 4 м); **СЗ** 3: Пл 3; **ЮЗ** 6: Сфг 6. Илчев 422, Др, Рс, го обосновава с ЛИ **Рашён**, „от *Раи(о) + ен*“, за което няма потвърждение у Ковачев 1995. То се базира върху влашкото **ораиан* ‘гражданин, жител на град’, подобно на *Ораианов* (Selimski 2010: 258–263; Селимски 2012: 133), от което е с афереза на началната гласна **о* и екав изговор на *а/я* (или преглас в позиция след *ш*).

37. Рудашки(а) – 1905 г., **16** (9 ж, 7 м); **СИ** 1: Гб 1; **СЗ** 15: Вц 1, Пл 14. Срв. рум. ФИ *Rudaş*, от *rudaş* ‘vîslaş’ (Jordan 1983: 400), т. е. ‘лодкар; веслар’.

38. Ръндашки – 1909 г., **1** (1 м); **СЗ** 1: Вц 1. Срв. рум. ФИ *Rîndaş*, от *rîndaş* ‘(остар.) слуга, ратай’ (Jordan 1983: 395), с наст. *aş* от *rînd* ‘ред, строй и пр.’, което е от стб./прасл. **rędъ* (Ciorănescu, nr 7193)

39. Сарашка – 1917 г., **2** (2 ж); **СЗ** 2: Лч 2. Може да е паралелно на *Сарачев*, от *sarac* ‘седлар’ (Илчев 440). Но трябва да се има предвид и рум. ФИ *Saraş*, от унг. *szarás* ‘продълговат’ (Jordan 1983: 405). А може да е влашки вар. на *Сирашки*, от *sirák*, с оглед на рум. *sărác* ‘сиромаш [и др.]’ и ФИ *Săracu* (Jordan 1983: 407), от български (БЕР 6: 687–688), което се опитва да отрича Vinereanu (2009: 733).

40. Сатянов(а) – 1908 г., **3** (2 ж, 1 м); **ЮЗ** 3: Сфг 3. За произхода срв. рум. ФИ *Săteanu*, от *sătean* (Jordan 1983: 407), означаващо ‘селянин, селяк’. За значението срв. *Кювлиев*, от диал *кювлия* (< тур. *köylü*) ‘селянин’ и *Седлаков*, от чеш. *sedlák* ‘селянин’ (Илчев 292, 444).

41. Сепиев(а) – 1904 г., **18** (9 ж, 9 м); **СЗ** 18: Вц 1, Пл 17. Относно произхода срв. рум. ФИ *Sepi(e)*, от унг. *szép* ‘красив’ (Jordan 1983: 412).

42. Сокурейкова – 1908 г., **1** (1 ж); **СЗ** 1: Вд 1. Относно произхода срв. рум. ФИ *Sucurei*, от „тур. *sokur* ‘сляп’, с наст. *ei*. Срв. и бълг. *Сукуров*, което може да е по-лесният [за следване] образец за рум. име“ (Jordan 1983: 429), разширено на влашка или влашко-българска почва с наст. *-*ейко*, рум. *eică* (Constantinescu 1963: LIII).

43. Сургелов – 1907 г., **1** (1 м); **СЗ** 1: Вд 1. Срв. рум. ФИ *Surgh(i)e*, което свързват с грц. *Surgía(s)*, а се допуска и да е вариант на *Serghie*, през фаза *Ŝirghie* (Jordan 1983: 430). А ФИ *Сургелов* е върху същата основа, както и рум. *Surgh(i)e*, разширено с рум. умалит. наст. *ell-ел*.

44. Сурджелов(а) – 1907 г., **10** (5 ж, 5 м); **СЗ** 10: Вд. Явна е връзката му с рум. ФИ *Surgelea*, при което се препраща „за основата към бълг. *Surdžijski*,

Surdžinski“ (Jordan 1983: 430), а от същото тур. *sörücü* е и рум. ФИ *Surugiu*, от остар. заемка *surugiu* ‘пощальон (възседнал на кон), кочияш’ (Jordan 1983: 430), от тур. *sürücü* (DLRM 825).

45. Толбожикова – 1978 г., **1** (1 ж); **ЮЗ 1**: Бл 1. От прозв. **Толбожѣк*, с умалит. наст. *жик* (< *джик* < тур. *cik / cik* и т.н.) и основа от рум. *tólbă / tórbă* ‘торба’, по значение и строеж като влашкото *Трайстѹцова* (за него у Селимски 2006б: 148).

46. †Хорбов, липсващо в КА, Илчев 521, Котел, 1893, свързва с нелокализ. ЛИ **Хѳрбо**, което не коментира. Читателят е прав да се съмнява в достоверността на **Хѳрбо* – без астериск (*) за реконструирана форма. ФИ **Хѳрбов** не е от ЛИ, а от прозвище според телесен недостатък. То е с начално свръхстар. *x*, вариант на *Орбов*, което е с честота 58, най-голяма в окр. Видин и Ловеч (37 и 14), правилно изведено „от рум. *orb* ‘сляп’“ (Илчев 368), по значение като *Кѳорев*, *Кѳоров* „от *кѳорав*, *кѳор*“ и *Слѳнов*, *Сляпов*, „от прякор *Слѳения* или превод на *Кѳорчев*“ (Илчев 292, 455).

47. Хърцева – 1940 г., **1** (1 ж); **ЮЗ 1**: Пд 1. За произхода срв. рум. ФИ *Hîrțe, Hîrți*, от *hîrț* ‘мишка’ (Jordan 1983: 252, 243), от унг. *heréc* ‘плъх’ (Cioranescu, nr 4123).

48. Щирбов(а) – 1891 г., **5** (3 ж, 2 м); **СЗ 5**: Вд. То е като рум. ФИ *Știrbu*, от *știrb* (Jordan 1983: 437) ‘беззъб, щърб’, което е заемка от стб. щърбъ (DLRM 839). Срв. бълг. звуково съответствие *Щърбев* (и *Щърбов*) на базата на ЛИ *Щърбѳ* или *Щърбѳо*, „от *щърб* ‘с телесен недостатък’ – защитно име“ (Илчев 564).

49. ФИ Юцев и Юцов

49.1. **Юцева** – 1953 г., **1** (1 ж); **ЮЗ 1**: Сфг 1. Илчев 567, Разград, 1882, мотивира с нелокализ., а липсващо у Ковачев 1995 ЛИ **Юце**, което и не тълкува. А се отнася за мъж. ЛИ **Юцу* (или **Юцо*/**Юце*), съотв. на жен. **Юца** (ВТ.), според Илчев 567 „съкрат. от *Мариюца*“, каквото той не отбелязва; срв. обаче *Мариѹца*, „разновидност на *Маруца*“, от „рум. *Măruța*, умалит. от *Мария*“ (Илчев 322, 324). За влашки ЛИ, възникнали чрез афереза, вследствие на която мотивиращата основа е сведена до суфиксалната ѝ част, съдим по ФИ като **Уцев** (Селимски 2006в: 317; Селимски 2007: 180), **Уцьов** (Селимски 2005б: 71; Селимски 2007: 164), **Юцев** (Селимски 2006а: 79).

49.2. **Юцов(а)** – 1909 г., **24** (10 ж, 14 м); **СЗ 24**: Пл 24. От влашко ЛИ *Юц(о)*, съкратено от умалителни на *ицѹ*, с афереза на началната сричка (или началните срички), както **Уцов** (Селимски 2006б: 154).

50. Яричков(а) – 1920 г., **22** (13 ж, 9 м); **ЮИ 1**: Сл; **СЗ 10**: Вц; **ЮЗ 11**: Сфг. С. Илчев го мотивира с ЛИ **Ярѣчко**, взето за „умалит. от *Яро*, *Яре*“, на свой ред съкрат. от *Ярослав* (Илчев 571, 572). Понеже не локализира **Ярѣчко**, а у Ковачев (1995) то липсва, съмняваме се в неговата достоверност – може да е плод на реконструкция, без астериск (***Яричко**). Отказвайки се от мисълта за ЛИ ***Ярич**, да потърсим друга мотивация за основата на ФИ **Яричков**. Ако допуснем, че **Ярич* е с прејотация, както *Ябаджиев* и *Ябанозов* (Илчев

568), паралелни на *Абаджиев* и *Абанозов*, т.е. че е от прозвище *Арич*, то ще е вариант на анализирания вече ФИ **Аричев**, от новосел. *arîç/ърîç* ‘таралеж’ (< рум. *arici*), идентично с рум. ФИ *Aricea, Ariciu* (Селимски 2006б: 74). Срв. и закарп.-укр. ФИ *Ярич*, „от бойковското нариц. *ярîч* ‘таралеж’“ (Чучка 2005: 646).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Анализирахме произхода, словообразователния строеж и семантиката на 65 ФИ, които смятаме за влашки компонент в българската антропонимия. От тях 8 обхваща и Илчев, но 1 не тълкува, а по повод на други 7 спорим с видния предшественик.

Анализът, следващ азбучния ред на основите, показва, че повечето от тях (41 ФИ) се базират върху румънски лексикални единици – нарицателни и собствени:

1. *Белигов*, 2: *Бозаров, Бозарски, Бузаров* и *Бузарски*, 3: *Брегарушев* и *Брагорушев*, 4. *Бурикова*, 6: *Гургански* и *Горганов*, 10: *Живетова* и *Жуветов*, 13. *Ицанова*, 14. *Йониковски*, 15. *Кавуцов*, 16: *Каракалянов* и *Каракаланов*, 17. *Каручарски*, 18. *Клочитова*, 19: *Кодашка* и *Кудашки*, 20. *Корабянов*, 22. *Корнаков*, 23. *Костянов*, 26: *Латиков, Латов, Латовски* и *Латоева*, 28. *Маргоевски*, 29. *Мариоров*, 31. *Попин*, 32. *Пъдянов*, 35. *Рамбой*, 36. *Рашенов*, 37. *Рудашки*, 40. *Сатянов*, 43. *Сургелов*, 46. *Хорбов*, 49: *Юцева* и *Юцов*, 50. *Яричков*.

По-малка част (23 ФИ) са от заемки, които смятаме за **влашка съставка в бълг. антропонимия по редица структурни белези** (Селимски 2006в: 27–40). За отбелязване тук на първо място са характерните за румънския език словообразователни наставки за: деятелни имена (*тор/тор*); **умалителни** (*ел/ел, ейк/ейс, ика/ика, уц/уц*); **аугментативни** (*ой/ой*); за фамилни имена (*еск/еску*).

От унгарски език (или с унгарско посредничество) са: 7: *Дежев* и *Дежов*, 8. *Деженаров*, 9. *Думбаров*, 21. *Корачева*, 30. *Ондоров*, 39. *Сарашка*, 41. *Сепиев*, 47. *Хърцева* (общо 9);

от (старо)български или (пра)славянски заемки са: 11. *Жигалов*, 24: *Краев* и *Краевски*, 25. *Кройторов*, 27: *Мандровски* и *Мандроев*, 33. *Радочиков*, 34. *Радулесков*, 39. *Ръндашки*, 49. *Щирбов* (общо 10);

от турски (или тюркски) заемки, повечето общи за български и румънски, са: 5. *Бъзоев*, 12. *Зорилев* (**за основата му се допуска и български/славянски произход**), 42. *Сокурейкова*, 44. *Сурджелов*, 45. *Толбожикова* (общо 5).

БИБЛИОГРАФИЯ

БЕР 1–8–: *Български етимологичен речник*. Т. I – VIII –. София: Изд. на БАН, 1971 – 2017 –. **BER 1 – 8 –:** *Balgarski etimologichen rechnik*. Т. I – VIII –. Sofia: Izd. на BAN. 1971 – 2017 –.

- Гамулеску 1974:** Гамулеску, Д. О румыно-болгарской антропонимической интерференции. // *Actes du XI-e Congrès International des Sciences Onomastiques*, t. I. София: БАН, 331–335. **Gămulescu 1974:** Gămulescu, D. O rumyno-bolgarskoy antroponomicheskoy interferentsii. // *Actes du XI-e Congrès International des Sciences Onomastiques*, t. I. Sofia: BAN, 331–335.
- Дуриданов 1976:** Дуриданов, И. Славяно-румънски отношения в антропонимията. // *Zbornik Pedag. fak. v Prešove Univerzity P. J. Šafarika v Košiciach*, 12/3. Slavistika. Bratislava, 89–92. **Duridanov 1976:** Duridanov, I. Slavyano-rumynski otnosheniya v antroponomiyata. // *Zbornik Pedag. fak. v Prešove Univerzity P. J. Šafarika v Košiciach*, 12/3. Slavistika. Bratislava, 89–92.
- Еремия, Косничану 1974:** Еремия А., М. Косничану. *Нуме де персоане*. Кишинэу: Картя Молдовеняскэ. **Eremiya, Kosnichanu 1974:** Eremiya, A., M. **Kosnichanu.** *Nume de personae*. **Kishineu:** Kartya Moldovenyaska.
- Иванчев 1988:** Иванчев, С. 1988, *Бълг. език – класически и екзотичен*. София: НП. **Ivanchev 1988:** Ivanchev, S. *Balg. ezik – klasicheski i ekzotichen*. Sofia: NP.
- Илчев 1969:** Илчев, С. *Речник на личните и фамилни имена у българите*. София: БАН. **Ilchev 1969:** Ilchev, S. *Rechnik na lichnite i familni imena u balgarite*. Sofia: BAN.
- Ковачев 1995:** Ковачев, Н. *Честотно-этимолог. речник на личн. имена в съврем. бълг. антропонимия*. В. Търново: ПИК. **Kovachev 1995:** Kovachev, N. *Chestotno-etimolog. rechnik na lichnite imena v savrem. balg. antroponomiya*. V. Tarnovo: PIK.
- Младенов 1901:** Младенов, С. Към въпроса за езика и народн. принадлежност на Ново село, Видинско. // *Сборник за нар. умотворения, наука и книжнина*, 18, София, 471–506. **Mladenov 1901:** Mladenov, S. Kam vaprosa za ezika i narodn. prinadlezhnost na Novo selo, Vidinsko. // *Sbornik za nar. umotvoreniya, nauka i knizhnina*, 18, Sofia, 471–506.
- Младенов 1951:** Младенов, С. *Бълг. тълковен речник с оглед към нар. говори*. Т. I: А–К. София: ДКП „Дечо Стефанов“. **Mladenov 1951:** Mladenov, S. *Balg. talkoven rechnik s ogled kam nar. govori*. Т. I: А–К. Sofia: DKP „Decho Stefanov“.
- Младенов 1988:** Младенов, М. Сл. Проф. Св. Иванчев и нег. книга „Бълг. език – класически и екзотичен“. // Иванчев 1988: 3–8. **Mladenov 1988:** Mladenov, M. Sl. Prof. Sv. Ivanchev i neg. kniga „Balg. ezik – klasicheski i ekzotichen“. // Ivanchev 1988: 3–8.
- Младенов 2010:** Младенов, М. Сл. *Говорът на Ново село, Видинско. Принос към проблема за смесените говори*. II изд. София. **Mladenov 2010:** Mladenov, M. Sl. *Govorot na Novo selo, Vidinsko. Prinos kam problema za smesenite govori*. II izd. Sofia.
- Пэтруц 1980:** Пэтруц, Й. Славяно-румънские отношения в ономастике. // *В чест на академик Владимир Георгиев. Езиковедски проучвания по случай седемдесет години от рождението му*. София: БАН, 253–256. **Pătruț 1980:** Pătruț, I. Slavyano-rumynskie otnosheniya v onomastike. // *V chest na akademik Vladimir Georgiev. Ezikovedski prouchvaniya po sluchay sedemdeset godini ot rozhdenieto mu*. Sofia: BAN, 253–256.
- ПРОДД:** *Речник на редки, остарели и диалектни думи в литературата ни от XIX и XX век*. Ред. С. Илчев. София: БАН, 1974. **RRODD:** *Rechnik na redki, ostareli i dialektni dumi v literaturata ni ot XIX i XX vek*. Red. S. Ilchev. Sofia: BAN, 1974.
- Селимски 2001:** Селимски, Л. О некоторых ЛИ в болг. антропонимии. // *Отговорността пред езика. Сб., посветен на 70-год. на проф. П. Пашов, на*

- проф. Т. Бояджиев, чл.-кор. на БАН, и на 30-год. на Шуменския университет, Шумен, 209–213. **Selimski 2001:** Selimski, L. O nekotoryh LI v bolg. antroponomii. // *Otgovornostta pred ezika. Sb., posveten na 70-god. na prof. P. Pashov, na prof. T. Boyadzhiev. chl.-kor. na BAN, i na 30-god. na Shumenskiya universitet*, Shumen, 209–213.
- Селимски 2005а:** Селимски, Л. Влашки тип фам. имена на анов || янов (енов) от геогр. названия. // *Z małą ojczyzną w sercu. Księga pam. dedyk. Prof. T. Zdancewiczowi. Poznań: UAM, 327–339.* **Selimski 2005a:** Selimski, L. Vlashki tip fam. imena na anov || yanov (enov) ot geogr. nazvaniya. // *Z małą ojczyzną w sercu. Księga pam. dedyk. Prof. T. Zdancewiczowi. Poznań: UAM, 327–339.*
- Селимски 2005б:** Селимски, Л. Фам. имена от ЮЗ България (влашки елемент). // *Юбилеен слав. сборник. Сб. с доклади от Международ. слав. конференция по повод десетгод. юбилей на специалност Слав. филология в ЮЗ университет „Неофит Рилски“ Благоевград 03.–05.12.2004.* Благоевград 2005, 66–75. **Selimski 2005b:** Selimski, L. Fam. imena ot YuZ Balgariya (vlashki element). // *Yubileen slav. sbornik. Sb. s dokladi ot Mezhdunar. slav. konferentsiya po povod desetgod. yubiley na spetsialnost Slav. filologiya v YuZ universitet „Neofit Rilski“ Bлагоевград 03.–05.12.2004.* Bлагоевград 2005, 66–75.
- Селимски 2006а:** Селимски, Л. Етюди по бълг. антропонимия. Лични имена. / *Studia z antroponomii bulg. Imiona chrestne.* В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“. **Selimski 2006a:** Selimski, L. *Etyudi po bulg. antroponomiya. Lichni imena.* / *Studia z antroponomii bulg. Imiona chrestne.* V. Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“.
- Селимски 2006б:** Селимски, Л. Фам. имена от Северозап. България. Влашки елемент. *PNUŚ nr 2411.* Katowice: Wyd. UŚ. **Selimski 2006b:** Selimski, L. *Fam. imena ot Severozap. Balgariya. Vlashki element.* V. Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“.
- Селимски 2006в:** Селимски, Л. Щрихи към антропоним. пейзаж на Пловдив. // *Научни трудове. Филология, т. 41, кн. 1, 2003. Международ. слав. симпозиум.* Пловдив, 1–4.XI.2003. Пловдив, 307–321. **Selimski 2006v:** Selimski, L. *Shtrihi kam antroponom. peyzazh na Plovdiv.* // *Nauchni trudove. Filologiya, t. 41, kn. 1, 2003. Mezhdunar. simpozium. Plovdiv, 1–4.XI.2003.* Plovdiv, 307–321.
- Селимски 2007:** Селимски, Л. Изследвания по бълг. антропонимия. Фам. и лични имена и прозвища. *Studia z antroponomii bulg. Nazwiska, imiona chrz. i przydomki.* В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“. **Selimski 2007:** Selimski, L. *Izsledvaniya po bulg. antroponomiya. Fam. imena i prozvishta. Studia z antroponomii bulg. Nazwiska, imiona chrz. i przydomki.* V. Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“.
- Селимски 2012:** Селимски, Л. Етюди по ономастика. *Studia onomastyczne.* В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“. **Selimski 2012:** Selimski, L. *Etyudi po onomastika.* / *Studia onomastyczne.* V. Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“.
- Селимски 2016:** Селимски, Л. Етюди по етимология и ономастика. *Studia z etymologii i onomastyki.* В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“. **Selimski 2016:** Selimski, L. *Etyudi po etimologiya i onomastika. Studia z etymologii i onomastyki.* V. Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“.
- Чучка 2005:** Чучка, П. Прізвища закарпатських українців. *Історично-етимологічний словник.* Львів: Вид. „Світ“. **Chuchka 2005:** Chuchka, P. *Prizvishcha zakarpats'kih ukraynciv. Istorichno-etimolohichnyi slovník.* L'viv: Vid. „Svit“.

- Cioranescu 2002:** Ciorănescu, A. *Dicționarul etimologic al limbii române*. București: Saeculum I.O.
- Constantinescu 1963:** Constantinescu N. A. 1963, *Dicționar onomastic românesc*, București: Editura Academiei RPR.
- DLRM:** *Dicționarul limbii române moderne*. București: Editura Acad. RPR. 1958.
- Duridanov 1976:** Duridanov, I. Die Wohnernamen auf *-ar* in den Balkansprachen. – *Linguistique balkanique* XIX/1, 5–16.
- Ionescu 1975:** Ionescu, C. *Mică enciclopedie onomastică*. București: Editura enciclopedică română.
- Iordan 1983:** Iordan, I. *Dicționar al numelor de familie românești*. București. Editura Științifică și Enciclopedică.
- Rusek 1996:** Rusek, J. *Dzieje nazw zawodów w językach słowiańskich*. Warszawa: Wyd. Energeia.
- Selimski 2015:** Selimski, L. Bulgarian surnames with Romanian counterparts. // *Studii și cercetări de onomastică și lexicologie*. Craiova: Ed. SITECH. VIII/1–2, 93–100.
- Vinereanu 2009:** Vinereanu, M. *Dicționarul etimologic al limbii române pe baza cercetărilor de indo-europenistică*. București: Alcor Edimpex.
- Weigand 1921:** Weigand, G. Die bulg. Rufnamen, ihre Herkunft, Kürzungen und Neubildungen. // *Jahresbericht des Instituts für rumän. Sprache zu Leipzig*. Leipzig, 26–29.
- Zăbavă 2010:** Zăbavă, E. C. *Structuri derivaționale în antroponimia din Oltenia*. Craiova: Editura Universitaria.

СЪКРАЩЕНИЯ НА СЕЛИЩНИ ИМЕНА

Бл – Благоевград	Пд – Пловдив
Бс – Бургас	Пз – Пазарджик
Бт – Ботевград	Пк – Перник
Вд – Видин	Пл – Плевен
Вн – Варна	Рс – Русе
ВТ – Велико Търново	Сл – Сливен
Вц – Враца	См – Смолян
Гб – Габрово	Сс – Силистра
Др – Дряново	СтЗ – Стара Загора
Дч – Добрич	Сф – Софийско
Кд – Кюстендил	Сфг – София
Лч – Ловеч	Хс – Хасково
Мт – Монтана	Яб – Ямбол
Ор – Оряхово	